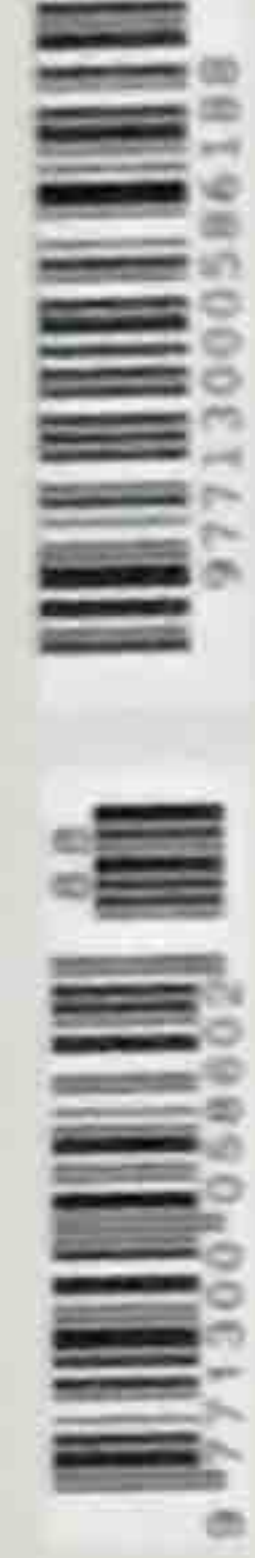

kitap-lik

YIL:24
188

İKİ AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ KASIM-ARALIK 2016 • 15 TL • ISSN 1300-0586

Bulgaristan'daki Türk azınlık mekteplerinde okutturulan " Yaşlılara Alfabe ve İlk okuma kitabı" ve Marko Marçevski'nin yazdığı " Mavi Kayalar " romanı ile Rûştiye birinci sınıfına mahsus "Dil Bilgisi", İlk Okulun üçüncü sınıfına mahsus "Dil Bilgisi" ve İlk Okulun dördüncü sınıfında okutturulan " Tabiat Bilgisi" adlı kitapların, yurda sokulmasının ve dağıtılmasının menecilmesi; Dışişleri Bakanlığının uygun görüşüne dayanan İçişleri Bakanlığının 5/4/1951 tarihli ve 91116-7/42/19817 sayılı yazısı üzerine, 5680 sayılı kanunun 31 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 6/4/1951 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

C. Bayar

Adalet Bakanı

A. Manav

Başbakan

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı

U. Koca

S. Aygün

Millî Servisler Bakanı

İçişleri Bakanı

M. Köprülü

M. Köprülü

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı

Beynülmiş Devlet Bakanı

J. Köprülü

E. Köprülü

Eko. ve Tüzen. Bakanı

Sa. ve So. Y. Bakanı

M. Köprülü

S. Köprülü

C. ve Tef. Bakanı

Ticaret Bakanı

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı

İşletmeler Bakanı

A. Köprülü

M. Köprülü

M. Köprülü

M. Köprülü

M. Köprülü

Söyleşi Nuran Tezcan, Herta Müller

Şiir Ebubekir Eroğlu, Haydar Ergülen,
Mehmet Yaşın, Necmi Zekâ, Ali Asker
Barut, Bedirhan Toprak, Cevdet Karal,
Betül Tarıman, Mehmet Can Doğan,
Asuman Susam, Cem Uzungüneş,
Mehmet Öztekin, Murat Çelik

Öykü Demir Özlü, Ahmet Sait Akçay,
Necdet Dümelli, Berkan M. Şimşek

YAZI Uğur Kökden, Seval Şahin,
Mehmet Can Doğan

**Sansür: yasaklama,
denetleme, toplatma**

Robert Darnton, Sevengül Sönmez,
Deniz Aktan Küçük, Hande Sonsöz,
İrfan Karakoç, Yalçın Armağan,
Sami Akbıyık

**"Ölelim iki gözüm,
ölelim..."**

Sabahattin Ali'den
Orhan Şaik Gökyay'a bir mektup

ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES: Yervant Odyan'ın romanı (1911) * II. Meşrutiyet döneminin hemen öncesinde yer alan romanda II. Abdülhamid'in hafiyelerinin öldürülmesi sebebiyle Abdülhamid'in Londra sefiri Musurus Paşa'dan cinayetleri çözmek amacıyla asıl adı McClain olan Sherlock Holmes'ü İstanbul'a davet etmesi ve Holmes'ün buradaki macerasını anlatan romanda bu araştırma sürecinin başlamasıyla konu başka bir yöne evrilir. Holmes'ün jurnalcileri öldürenlerin İttihat ve Terakki üyeleri olduğunu keşfetmesinin ardından roman, II. Meşrutiyet'in ilan edilmesine kadarki geçen zamanı neredeyse gün gün anlatan bir belgesel romana dönüşür. Holmes'ün cinayetlerin ardındaki keşfetmelerinin ardından romanın asıl kahramanı Saliha Hanım ve onun etrafında toplanan İttihat ve Terakki üyelerinin maceraları başlar. Döneminde Tolstoy çevirileriyle de tanınan ve Tolstoy üslubundan esinler taşıyan Odyan'ın kitabı II. Meşrutiyet'e dair yazılmış en önemli romanlardan biridir. Eser, Ermenice olarak da yayımlanmıştır. (İlk baskı 1911, Everest Yayınları 2014)

YALNIZLIĞIN OYUNCAKLARI: Memet Baydur'un oyunu (1993) * Doksan üç yaşındaki Murat gazeteden cinayet haberlerini okumaktadır. Doksan yaşındaki karısı Nazlı ise o sırada uyuyordur. Murat, gazetede ki haberleri yüksek sesle okuyarak Nazlı'yı uyandırır. Murat ile Nazlı elli sekiz yıllık evlilerdir ve Murat hayatta düşlediği hiçbir şeyi gerçekleştirememiş ve bu durumun farkında değilmiş gibi davranan biridir. Nazlı ise acıklı bir ihtiyardır. Doksan iki yaşındaki abisi Arif'ten ve aynı yatağı paylaştığı kocasından nefret etmesine rağmen onlarsız yapamaz. Arif, Nazlı'nın evine taşınalı

yirmi yıl olmuştur. Üçü birlikte yaşamalarına rağmen kendilerini yapayalnız hissederler. Arif doğum gününde Nazlı'nın kendisine fotoğraf makinesi yerine kiravat almış olmasını unutmamış, Murat'a bu durumdan bahsetmiş, sonrasında konuşma birbirlerine Nazlı'yı sevmediklerini açıklamalarıyla sonlanmıştır. Daha sonra üçünün de çocukluk yıllarında tanıdıkları postacı Mikail Kiraz'dan, arkadaşları Vergül ve Mülkübahar'dan bahsederler. Murat, yıllardır pijamalarıyla dolaşmaktan sıkıldığını, artık hasır şapkasından başlayarak giyinmeye geri dönmek istediğini söyler ve bunun üzerine Nazlı'dan şapkasını ister. Nazlı dolaptan rastgele aldığı bir hasır şapkayı Murat'a verir. Murat bu şapkanın istediği şapka olmadığını söyler ve Nazlı'ya sitem eder. Arif ise artık mektup alamamaktan, yazılmamasından ve postacıyı görememekten yakınır ve bir gün takım elbise ile Nazlı'nın karşısına çıkar ve evden gitmek istediğini söyler. Nazlı buna karşı çıkar. Onlar konuşurken Murat yatağında ölür. Murat'ın ölümünün ardından Arif, kendi kendine konuşmaya dalar. Murat'ı özlediğini hisseder ve onun ölümünden üzüntü duyar. Arif, Nazlı'ya Murat'ı unutup unutmadığı ile ilgili sürekli sorular sorar. Nazlı unutmadığını söylese de bu bir yalandır ve sonunda bunu ona itiraf eder. * *Yalnızlığın Oyuncakları*, iki perdelik bir oyundur. Oyunda üç ihtiyarın iki günü ele alınır. Oyunda anlatılan zaman 2002 ve 2003 yıllarıdır. Birinci perde 2002'den ikinci perde ise 2003 yılından bir günü oluşturmaktadır (İlk baskı Mitos-Boyut Yayınları 1993, *Limon, Doğum ve Kadın İstasyonları* ile; *Tiyatro Oyunları* içinde, İletişim Yayınları 2009).

ŞAİRİN ROMANI: Murathan Mungan'ın romanı (2011) * Şair Bendag elli yıl sonra

Anakara'ya geri döner. Fakat bu dönüşünden kimsenin haberi olsun istemez ve bir süre sonra Odragend'e On Üç Dolunaylı Yıl Şenliklerine gitmeye karar verir. Bir gece kimliğinin açığa çıkmasını istemediği için handa kendisiyle aynı odada kalan ve hasta olduğunu düşündüğü kişinin çantasında bulunduğu kimliklerden birini çalar. Romanda bir diğer hikâye Moottah'ın ikizlerinden ayrılmış iki çocuk Zeey ve Tagan ile çıktığı yolculuktur. Ancak bu yolculuk maalesef kanlı bir sonla biter. Diğer taraftan şairleri öldüren bir katili bulmaya çalışan Gavenn de katilin bıraktığı ipuçlarının izini takip etmektedir. O da tıpkı Moottah ve Bendag gibi Odragend'e gitmektedir. * Roman boyunca yolculuklara paralel olarak coğrafya, şiir ve şair olmak üzerinde durulur, yazarın yarattığı gezegenin tüm detayları şiirsel bir üslupla anlatılır (İlk baskı Metis Yayınları 2011).

ÖTEKİ KIŞIN KİTABI: Bora Abdo'nun hikâye kitabı (2012) * Her biri kış etrafında birleşen hikâyelerde her bölüm tarihler ve çeşitli fırtına isimleriyle adlandırılmıştır. "5 Ocak kokana kediler fırtınası" başlıklı bölümde yer alan ilk hikâye *Bela Evi*'nde kocası ölen bir kadının cenaze evindeki hali ve düşünceleri, *Lâçin*'de iki dilencinin Beşiktaş Dolmabahçe taraflarında tanıştıkları kadınla sevişmeleri, dövmeleri, kadının ölmek istemesi ve konuşup ona Lâçin adını vermeleri; "18 Ekim seni çok özleyorum fırtınası" bölümündeki *Onuncu*'da karısının ilişkisi olduğunu öğrenmesi üzerine sevgili Zennube'den ayrılmak zorunda kalan adamın meyhanedeki akşamı ve başına gelenler, *Sadece O Biliyor*'da, kendisini temizlik yapmaya götürecektik kadının şoförden aldığı borç üzerine düşünmesi, temizlik

sırasında aklından geçenler, eve döndüğünde her zamanki gibi kocasını hareketsiz bulması ve rakı içmeleri, "21 Kasım hafta sonları geçmek bilmiyor" bölümündeki *Yelkovan*'da Gorki ve Yelkovan adlı Büyükkada'daki iki atın hikâyesi ve Yelkovan'ın ölümü, "20/21 Şubat giderim öleceğimi anladığımda fırtınası" bölümündeki *Deniz'in Elbisesi*'nde örgü ören bir kadınının kayıkçıya gidişi, sabit kaldığında şekiller çizmesi ve eve dönüşü, *O Kış Yüzüme Çörekmeden Önceydi Çok Önceydi Peki Gidiyorum O Zaman Tabii Ben*'de bir kadının kısa kısa sayıklamalar şeklinde hatırladıkları, Şişli'deki Ev'de anne evini ziyarete giderken yolda görülen yaşlı kadına dair düşünceler, "24 Ocak köpekler hep yağdanlıktır zaten fırtınası" bölümündeki *Köpek*'te kendini ısırarak köpeği sahibiyle gören adamın köpeği gezdirmek için izin alması ve köpeği öldürmesi, "22/25 Ocak bana bir isim verme fırtınası" bölümündeki *Kardan Kadın*'da birbirine âşık iki kadından ikincisinin ilkinin üstüne kuma gelmesi üzerine kocanın öldürülmesi, *Mimoza*, *Kapı*, *Duvar*'da annesini kardan adam yaptıkları bir günde hatırlayan anlatıcı kahramanın düşünceleri, *Romina*'da iş bulan bir kadının işini yapmak istememesi, iki gün sonra işten atılması ve sonrasında bir soruyu cevaplamak üzerine geri dönmesi, "08/09/10 Mart göğsünde uyuduğumu unutma fırtınası" bölümündeki *Kıyü*'de üstüne kuma getirdiği için karısı tarafından öldürülen bir adamın düşünceleri, *Zil*'de abisi ölen birinin annesiyle konuşmaları ve düşünceleri, "01/12/13 Ağustos sobamızı söndüren bizden değildir fırtınası" bölümündeki *Ay Gitti Ninnisi*'nde sarhoş bir otelcinin anne babası hakkında düşündükleri, "24 Aralık kardan kediler kısırlaştırılmaz fırtınası" bölümündeki *Sümbültebersiz*'de kah-

ve falına baktıran kişinin babasına dair düşünceleri, "01/12/12/14 Ocak kara kediler uğursuz değildir" bölümündeki *Lacivert Bir Veda*'da asker arkadaşı hasta olan anlatıcının onu önce bir hastaneye yatırması ardından evine getirmesi ve ölümü, anlatılır. "Mevsimsiz Soğuklar" başlıklı bölümün ardından ise herhangi bir hikâyeye yer verilmez. ★ Kitap, *Karakış Üçlemesi*'nin ilk kitabıdır. ★ *Kardan Kadın* hikâyesinde anlatıda yer alan her iki kahraman da olayı kendi gözlerinden anlatırlar. *Sadece O Biliyor*'da birinci ve üçüncü tekil şahıs bir arada yer alır. *Yelkovan*'da olay örgüsü belirli bir düzen izlemez, kasıtlı olarak alaşağı edilir. ★ Hikâyelerde dil şiirseldir, cümleler genellikle kesik kesik ve eylemsiz olarak kurulmuştur. ★ Eser, 2013 Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü kazanmıştır (İlk baskı Alakarga Yayınları 2012, Doğan Kitapçılık 2016).

İÇERİ GİRMEZ MİYDİNİZ?: Neslihan Önderoğlu'nun hikâye kitabı (2012) ★ 20 hikâye. *Bir Prenses Masalı*'nda (1) kocasından ayrılmış ve akıl hastanesine yattığından evden ayrılmak zoruna kalan bir kadının yeni evine dönüşü, *İçeri Girmez miydiniz?*'de (2) çocukken babası tarafından terk edilmiş anlatıcı-kahramanın babasının başka bir kadından olan çocuğundan babanın ona bıraktığı saati alma-ya gitmesi ve evin kapısında aralarında geçen konuşmalar, *Bozkır Sıkıntısı*'nda (3) sıkıntıdan kaçan anlatıcı-kahramanın taşrada doktorluk yapan arkadaşını ziyarete gelmesi, *Heb-lu-leb*'de (4) kekeme oğulun uzun yıllar bir isim bile alamaması, babasının bu durumdan rahatsızlığı ve sonrasında babasının felç geçirip kekemelenmesi, *Camlar ve Aynalar*'da (5) Beatrice adlı anlatıcı-kahramanın adının Behice olup kocası Necip ile evlenip bir köşke yerleşmesi

ve kocasının erken ölümü, *Düşbozumu*'nda (6) Sevim Burak'a göndermelerin olduğu bir anlatı ve onun kahraman yapılması, *Kapak*'ta (7) çalışan iki işçinin işe ara verip çay içmeleri sırasında çocuk sahibi olmak üzerine konuşmaları, *Trampa*'da (8) köpeğiyle küçük bir dükkânın yağmurlu bir günde kapısını çalan adamın sonrasında kaybolması, *Damdaki Deli*'de (9) annesi ölen anlatıcı-kahramanın hayali arkadaşlarıyla oyunu, *Saide*'de (10) annesi yeni ölen gardiyan Saide'nin evine aldığı kuş ve kuşun ölümü, *Başkasının Mutfağı*'nda (11) kardeşi ölen anlatıcı-kahramanın onun ailesine yardıma gelmesi, *İki*'de (12) karşı pencereden görülen sevişen kadın ve erkeğin anlatıcı-kahramanda düşündükleri, *Usulca ve Yalnız*'da (13) babaannenin ölümünden sonra cenaze için satılan babaanne yüzüğü ve anlatıcı-kahramanın mezuniyet yüzüğü, *Tersyüz*'de (14) kocasının ölümünün ardından eve kapanan anlatıcı-kahramanın düşünceleri, *Kısır*'da (15) kocasından ayrılmış anlatıcı-kahramanın eski bir üniversite arkadaşını ziyarete gidişi, *Bay Hankuk'un Akıl Almaz Değişimi*'nde (16) Kafka'nın *Değişim*'ini okuyan karıncanın değişen hayatının macerası, *Halıdaki Rus Lekesi*'nde (17) sevgilisinin ihanetine uğramış anlatıcı-kahramanın arkadaşıyla konuşması, *Tilia*'da (18) anlatıcı-kahramanın arkadaşının ölümü, *Refakatçi*'de (19) estetik ameliyat olan arkadaşın yanında kalan anlatıcı-kahramanın düşünceleri, *Dışarda*'da (20) akıl hastanesindeki anlatıcı-kahramanın burada yaşadıkları anlatılır. Hikâyelerde gerçeklik ve düşünce arasındaki sınırlar zaman zaman ihlal edilir, kayıp ve ölümün varlığı tüm hikâyelerde göze çarpar. ★ Eser 2013 Haldun Taner Öykü Ödülü almıştır. (İlk baskı Alakarga Yayınları 2012, Notos Yayınları 2014)